

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza Italiana ed estera: **UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.**

Fantazija na poti proti Birmi. Njuna naloga naj bi bila očistiti promet na cesti iz Birme v Čungking v sodelovanju z angleškimi silami, ki so razvrščene v Birmo. Pravijo, da bo cesta iz Birme v Čungking razdeljena v štiri dele. Dva bodo branili kitajska dva na angleška četa.

Novo lice Zaloške ceste

Asfaltiranje te važne prometne žile bo že v prihodnjih dneh končano

Ljubljana, 23. avg. Dolgotrajne goreče želje stanovalec Zaloške ceste, Most in Kodeljevega se naglo uresničujejo. Promet po dolgi Zaloški cesti je bil že prejšnja leta živahen, številna motorna vozila so švigala gori in doli po cestišču polnem kotanj, ki je bilo ob dežnem vremenu blatno in polno luž, ob suhem vremenu pa so se dvigali s ceste gosti oblaki prahu, ki so okuževali vso okolico. Prah na Zaloški cesti je bil še posebno nadležen in odvračal kajti pomisliti moramo, da so ob njej bolnišnice in sanatoriji. Takoj v začetku ima svoja poslopja in vrtove splošna bolnica, malo dalje je na levi strani štajerjev dom, še par korakov naprej Leonide in končno pred železniškim prelazom vojna bolnica s številnimi paviljoni in obširnimi vrtovi. Že zaradi tega je bila temeljita ureditev te važne ljubljanske ceste nujno potrebna.

Nova doba v zgodovini Zaloške ceste se je pričela s podaljškom obstoječih tramvajskih proge od vojne bolnice čez železniški prelaz skozi Moste do cerkve Karmelčank. Takrat je na Zaloški cesti oživilo in začelo so se številna pripravljala, med seboj tesno povezana in vsa enako važna dela. Najprej je bila podaljšana dvotirna proga do štajerjevega doma in postavljena nova avtomatična kretanja. Tramvajska proga je dobila v vsej dolžini do železniškega prelaza trdno podlago in je bila tlakovana z granitnimi kockami. Na ta način pa so ob enem tlakovali vso širino cestišča na obseku izogibašča pred vojno bolnico. Tem delom so sledila kanalizacijska dela. Kanalizacija je bila izpeljana od Hrvaškega trga do trgovine Sušnik pri stari tramvajski remizi. Potem so tlakovali cestišče in sicer na način kakršen je potreben za asfaltiranje. Tem delom pa so bila končno priključena dela okrog hodnikov za pešce. Ob enem je bila dokončana dokončna širina cestišča.

Levi hodnik je bil v vsej svoji dolžini, od Hrvaškega trga do konca vojne bolnice obdan z granitnimi robniki in asfaltiran. Na številnih mestih so ga morali dvigniti in urediti, da je zdaj raven ko ogledalo. Desni pločnik je bil tudi obrobjen z granitnimi robniki in urejen, ni pa bil še asfaltiran, ker je desna stran Zaloške ceste od Higienskega zavoda dalje še večji del nezazidana. Zaenkrat je posut z drobnim gručem. Ob pločnikih, na vsaki strani, so obcestni kanali, izdelani iz granitnih kock in zabetonirani. Tako grajeni obcestni kanali so se izkazali kot zelo trepni in trajni.

Asfaltiranje samo zelo hitro napreduje. Kakor že povedano, je bila podloga za asfaltiranje pripravljena že prej, vendar so

jo znatno povečali promet in hudi nalivi na več mestih poškodovali, da je bila potrebna obnova. Največji okvar je bilo na desni strani ceste. Zato so šla dela na levi strani znatno hitreje od rok. Leva stran cestišča je že v vsej dolžini asfaltirana. Ob enem so asfaltirali tudi ustnika Cegnarjeve ulice in štajerjeve ceste ob malem parku. Desna stran ceste pa je asfaltirana od Hrvaškega trga do splošne bolnice. Pred bolnico samo pa so dela pravkar v teku. Asfaltiran bo tudi širši prostor pred bolnico, med njim in cestiščem pa je spejlan jarek iz granitnih z betonom zalitih kock, ki služi s svojo od asfalta znatno svetlejšo barvo tudi za mejo kod smejo voziti vozila.

Zaloška cesta bo asfaltirana na zelo dober način z asfaltom tipa Šelmak. Tako asfaltirani sta v Ljubljani samo še Verdijeva (prej Gajeva) ulica in Ilirska cesta. Delo samo je zelo zanimivo. Asfalt tipa Šelmak proizvajata neka tovarna in ga delavci kar v enakomernih plasteh razširijo po betonski podlagi in sicer tri plasti. Najnižja plast je sestavljena iz debelejšega ostrega gramozja pomešanega z asfaltom, druga plast z nekoliko finejšim, vrhnja pa z najfinejšim asfaltiranim gramozom. Vse tri plasti skupaj so debele okrog 5 cm. Gramoz mora biti zelo čist in oster, ne sme vsebovati prahu. Prav tako mora biti čista podloga. Očiščevalna dela slednje so pravkar v teku od bolnice dalje na vsej dolžini. Ob enem popravljajo nastale okvare. Čim so položene vse tri plasti asfalta tipa Šelmak na betonsko podlago, jih delavci splnirajo, nakar nastopi težki parni valjar, ki komaj asfaltirano cestišče temeljito utrdi in uglaadi, da je gladko ko zrcalo. Desna stran cestišča Zaloške ceste je znatno širša od leve, kljub temu pa bodo dela, če bo vreme suho — v deževnem vremenu se asfaltiranje ne prime — že v nekaj dneh dokončana, nakar bo cesta ponovno izročena prometu.

Neasfaltirano bo ostalo le cestišče od trgovine Sušnik do tramvajškega izogibašča. To pa zato, kar na tem odseku še ni bila izvedena kanalizacija. Preostali, neasfaltirani kos ceste bodo verjetno tlakovali z granitnimi kockami. Povsem razumljivo, da ne bo ostalo samo pri urejanju Zaloške ceste tostran železniškega prelaza. Tudi na drugi strani, skozi Moste, bo cesta v doglednem času popolnoma urejena. Z asfaltiranjem Zaloške ceste je dobila Ljubljana novo moderno prometno žilo iz svojega središča proti periferiji. Ob enem pa pomeni dokončano ureditev Zaloške ceste nekakšen uvod v nova velika cestna dela v Ljubljani.

Stroga kontrola cen v Beogradu

Poseben oddelek pri policijskem ravnanstvu — Znatno znižanje najemnin s 1. septembrom

Beograd, 23. avgusta. Srbska civilna uprava posveča veliko pozornost cenam in kontroli nad njimi. Pri tem pa sodelujejo tudi nemške okupacijske oblasti. V splošnem ne smejo biti cene višje od onih pred 5. aprilom 1941. Toda tudi v Beogradu je tako, da ni mogoče nadzirati cen prav povsod in tako strogo, da bi bilo izključeno vsako navijanje. Posebno za predmete, po katerih je veliko popraševanje, kakor za toaletno milo ali volno, ni mogoče doseči stalnih cen, ki bi ustrezale zadevnim predpisom. Ljudje pač ponujajo več, na drugi strani pa tudi trgovci radi prodajo dražje svoje blago.

Da se prepreči vsako navijanje cen, je bil ustanovljen pri policijskem ravnanstvu poseben oddelek, v katerem je zaposlenih 60 uslužbencev in njihova edina naloga je nadzorstvo nad cenami. Ti uslužbenci hodijo stalno nadzirati vse trgovine, posebno one z živili. Policijski ravnatelj je dobil navodila, naj najstrožje nastopa proti navijalcem cen ter jih kaznuje ne samo z denarno globo, temveč tudi z zaporom. V težjih primerih se kaznujejo navijalci cen tudi s prisilnim delom. Zaposloji jih zlasti pri cestnih in melioracijskih delih, njihova imena se pa objavijo v dnevnem tisku.

Ker je že skrajni čas, piše »Donau-zeitung«, da oblasti glede nadzorstva nad cenami energično nastopijo, se poziva prebivalstvo k sodelovanju. Kdorkoli se čuti prizadetega, se lahko obrne na bližnjo policijsko stražnico in sporoči, kaj je ugotovil. Tako izjave se protokoliirajo in trgovci, ki je kršil predpise o cenah, se kaznuje. Kupu, ki ga je oviadil, pa mora trgovec vrniti razliko med zvišano in normalno ceno. Na drugi strani pa apelirajo oblasti tudi na disciplino kupujočega občinstva, da ne bo samo dražje plačevalo blaga, ki ga je malo v prometu. Pogosto

si kupci sami škodujejo, ker ne gledajo na cene tam, kjer gre za blago, ki ga utegne kmalu zmanjkati. Prizadejati pri tem so pa ljudje, ki nimajo denarja, da bi mogli kupovati blago po visokih cenah. Med nje spadajo v prvi vrsti delavci, kajti njihovi dohodki niso v nobenem razmerju s cenami mnogih vsakdanjih potrebščin.

S 1. septembrom bodo v Beogradu znatno znižane najemnine. Zato je upravičena tudi zahteva, da se znižajo cene živilom in vsakdanjim potrebščinam na raven pred 5. aprilom. Naredba o znižanju najemnin določa: V poslopijih, ki so bila uporabljena do konca leta 1921., se mora znižati mesečna najemnina do 1500 din za 15 %, najemnina za stanovanja, ki znaša 1501 do 2200 din pa za 10 %. V hišah, ki so bile uporabne v času od leta 1929. do 1. septembra 1939, znaša znižanje mesečne najemnine do 1500 din 20 %, za stanovanja z najemnino 1501 do 2200 din pa 10 %. V hišah, ki so bile uporabne od 1. septembra 1939 do 5. aprila 1941., se znižajo najemnine do 1500 din za 25 %, pri stanovanjih z mesečno najemnino od 1501 do 2200 din pa za 20 %. Najemnine za sobe se znižajo v enaki izmeri kakor najemnine za stanovanja, v katerih je določena soba.

Naredba obsega mnogo izjemnih določb in omejitev, ki delajo njen pomen problematičen in ki so dale povod za mnoge proteste in pritožbe, če ne tudi za spore. Tako so med drugim izzete najemnine nad 2000 din. Na drugi strani pa naredba ne upošteva najemnikovih dohodkov in njegovih premoženjskih razmer, pa tudi ne najemodajalčevih dohodkov, odnosno rentabilnosti hiše. Za ureditev po tej naredbi nastali vprašanj bo potreben precej velik upravni aparat. Oblast se je menda sama tega zavedala, kajti po § 9 naredbe je rečeno, da je pristojen za vse spore Komisariat za reguliranje cen v Beogradu.

Hrvatski letaki v Nemčiji

Zagreb, 22. avgusta. »Novi list« priobčuje pismo nekoga hrvaškega vojaka iz Nemčije, ki opisuje vtise proti Sovjetski Rusiji borečih se hrvaških letalcev. Izredno živahna angleška in židovska propaganda v bivši Jugoslaviji, piše »Novi list«, je imela za posledico, da so imeli mnogi hrvaški vojaki čisto napačne pojme o dejanskem notranjem položaju v Nemčiji. Že dva dni se vozijo hrvaški letalci po Nemčiji, ne da bi mogli kakorkoli ugotoviti oslabitev v zadržanju prebivalstva. Če bi ne bilo v Nemčiji ujetih Angležev, Francozov in Srbov, ki opravljajo deloma v civilnih oblekah poljska dela, bi sploh ne bilo nobenih zunanjih znakov za to, da sta Nemčija in nemški narod že dve leti v težki vojni.

Potujoč po mestih in po deželi so se lahko hrvaški letalci na lastne oči prepričali, da je notranja fronta v Nemčiji prav tako trdna, kakor ona zunaj na bojišču. Nikjer ni nobenega nezadovoljstva in godrnjanja, vsaka žrtev se prenaša prostovoljno. Nobenega malodušja in nikjer ni nobenih dvo-

mov. Zalejje pozna svojega Führerja in njegove vojake in vidi v nemški vojski trdno jamstvo za srečno bodočnost.

ŠAH

Mednarodni šahovski turnir v Argentini. V poletju pred izbruhom sedanje vojne so romale v Argentino številne državne šahovske reprezentance na turnir, ki so ga prirejali Argentinci v Buenos Airesih. V Južni Ameriki je bilo tedaj zbrano skoraj vse, kar trenutno v šahu nekaj pomeni. Ko pa je sredi turnirja izbruhnila vojna, je mnogo šahistov odpotovalo nazaj v Evropo; veliko jih je pa ostalo kar v Argentini, kjer čakajo na konec evropske vojne. Našli so zaposlitev v različnih poklicih, v trgovini, uradih, kot šahovski učitelji, prireajo simpatične, propagandne šahovske turnaje, zdaj pa so odigrali celo večji mednarodni turnir, ki bo zaradi vojnih razmer v zgodovini šaha nedvomno zapiisan kot letošnji najpomembnejši. Na turnirju, ki se je vršil v Mar del Plata, se sodelovalo 14 evropskih mojstrov in štirje domačini, ki so med to šahovsko elito imeli težavno stališče, pa so se še dovolj uspešno odresali. Turnir je prinesel stíjajen uspeh šved-

skemu šahovskemu mojstru Stahlbergu, ki od 17 igranih partij ni niti ene izgubil, in ki je nabral 13 točk. Drugi je bil 12. Sulik (Poljska), Michel (Nemčija) in Vinuesa (Argentina) po 8 točk, 13. Jac Bolbochan (Argentina) 7½, 14. Raud (Estonska) 6½, 15. Hiescu (Rumunija) 6, 16. Luckis (Litva) 5½, 17. Wins (Palestina) 4½ in 18. gđ. Graf (Nemčija) 2½.

Z važna sobota na živilskem trgu

Obrok mesa na osebo 18 dkg — Uvoženi krompir je predrag

Ljubljana, 23. avg. Tržni dan na današnjem živilskem trgu je pritegnil na stojnice prav velike količine zelenjave in sočivja vsake vrste. Kljub temu pa na prostornem trgu ni gneče in tistega živahnega vrvenja, kakor smo ga bili vajeni včasih. Prodajalke kakor kupovalke se lepo vrstijo od najzgodnejših jutranjih ur vse tja do polnočnega. Vsako blago, ki ga zelenjadnica pripelje na trg, je brž razprodano, prodajalka hitro pospravi in odide, na njeno mesto pa se čez čas postavi druga.

Sedaj je glavna sezona skoro za večino sadežev, ki jih pridelamo enkrat v letu: to se pozna tudi pri dovozu zelenjave in sočivja, ki je skoro vse z malimi izjemami lepo kvalitetno blago, pa tudi pri konkurenci, ki pride do izraza med domačim in uvoženim sočivjem.

Še vedno je malo domačega sadja, gob, čebule, česna. Danes je neka nabiralica prinesla še majhno košarico borovnic in jih razprodala v nekaj minutah po 3 lire.

Ker je mesni dan, so bile odprte tudi mesarske stojnice. Obrok, ki je bil danes dodeljen na posamezno osebo, znaša 18 dekagramov. Meso je prav lepo in se je prvi dogov živine preteklo sredo po kakovosti obnesel. Prignanih je bilo tedaj 124 glav živine, ki so jo kupili ljubljanski mesarji pod kontrolo Prevođa.

Razen racioniranega govejega mesa je bilo naprodaj tudi nekaj morskih rib. Prodajali so jih po 12 lir kilogram.

Priznanje Nemcev v Bački

Zagreb, 22. avg. Novi veliki župan Bačke dr. Leo Deak je ob prevzemu svojih poslov v svojem govoru naglašal, da so pravice narodnih manjšin povsem urejene z zakoni in mednarodnimi pogodbami. Nemci v južni Madžarski, ki so živeli med srbsko okupacijo skupaj z Madžari, so izšli iz tega ojekleneli. Pri njih je ojeklenost še občutnejša kakor pri Madžarih, kajti nemško jeklo je trše. Veliki župan je zahteval od narodnih manjšin lojalnost. Uradniki pa morajo delati tako, da bo izpadla primerjava s prejšnjo in sedanjo upravo v korist Madžarov.

Novosadski »Deutsches Volksblatt« opozarja na to, da je bila ob vikorakanja hoda v govoru velikega župana prvič v uradni izjavi nagovorjena nemška narodna skupina kot strnjena narodna osebnost. To dejstvo in priznanje nemške narodne skupine kot narodno-socialistične narodne skupnosti bo doprineslo k medsebojnemu razumevanju in tesnemu sodelovanju.

1000 in 500 dinarski bankovci na Hrvaškem neveljavni

Zagreb, 22. avg. Carinski oddelek državne zaklada, kakor se imenuje hrvaško finančno ministrstvo uradno, opozarja, da je v zvezi 1000 in 500 dinarskih bankovcev na Hrvaškem prepovedan, ker so ti bankovci izgubili na ozemlju hrvaške države svojo veljavo. Carinski organi vzamejo 1000 in 500 dinarske bankovce potnikom in jih izročijo Hrvaški državni banki, da jih uniči.

V potniškem prometu je dovoljeno jemati s seboj hrvaškega denarja do največ 500 kun v kunskih bankovcih ali manjših dinarskih bankovcih. Vsi zneski preko te najvišje meje se potnikom vzamejo in pošljejo Hrvaški državni banki, kjer se vpišejo kot vezana vloga v korist dotičnega potnika. Poleg tega se pa uvede proti takemu potniku kazensko postopanje zaradi kršitve deviznih predpisov. Do nadaljnjega veljajo kot zakonito plačilno sredstvo na Hrvaškem še 100, 50, 20 in 10 dinarski bankovci. Med 100 dinarskimi bankovci so pa veljavni samo še tisti, ki njihove serije niso bile vzete iz prometa.

Sportni pregled

Američani izstopili iz FIS-e

Ameriška smučarska zveza je javila namestniku predsednika FIS-e grofu Hamiltonu, da izstopa iz članstva mednarodne smučarske organizacije. Za svojo odločitev ni navedla nobene utemeljitve. Nemški smučarski krogi, ki imajo sedaj v FIS-i odločujoč vpliv, da zaradi tega koraka Američanov mednarodna smučarska organizacija ne bo utrpela pomembne škode. To svoje naziranje utemeljujejo s tem, češ da Američani na mednarodnih smučarskih tekmovanjih doslej niso dosegli niti ene zmage.

Mednarodni nogomet

V jesenski sezoni bo mednarodni nogomet, če bodo dovolile prilike, zabeležil precejšnje število meddržavnih tekem. Nekaj smo jih pred dnevi že objavili. Med Madžarsko in Švico je prišlo sedaj do končnega sporazuma, da bosta 16. novembra odigrali v Curihu tekmo svojih najboljših moštvev. Sredi zime bodo Švicarji šli v Španijo in tam 28. decembra nastopili proti domačinom. V teku so pogajanja, da bi se uresničili istočasno tudi mednarodni nogometni reprezentančni tekmi s Francijo in Portugalsko.

Zaradi vojnih naporov pa je morala Finska odpovedati mednarodno tekmo s Švedsko, ki bi morala biti ta mesec. Če bo mogoče, jo bodo igrali prihodnje leto.

V nekaj vrstah

V Nemčiji so nogometni klubi, ki spadajo v alpsko območje igrali med seboj za posoben alpski pokal. Sodelovala so

Černak in Argentinec Gutmar. Nadaljnja mesta so zasedli: 9. Jul. Bolbochan (Argentina) 9 točk, 10. 11. 12. Sulik (Poljska), Michel (Nemčija) in Vinuesa (Argentina) po 8 točk, 13. Jac Bolbochan (Argentina) 7½, 14. Raud (Estonska) 6½, 15. Hiescu (Rumunija) 6, 16. Luckis (Litva) 5½, 17. Wins (Palestina) 4½ in 18. gđ. Graf (Nemčija) 2½.

Trg so obiskali danes v večjem številu tudi prodajalci suhe robe, rastlinskega semena in cvetja. Kupčija pa ni bogve kako cvetela, čeprav imajo n. pr. za cvetje naše gospodinjice še veliko smisla.

Cene so na trgu maksimirane po ceniku od preteklega ponedeljka. Tržno nadzorstvo je na tablah, kjer so razobešeni ceniki, prevedlo maksimirane cene v »prezzi fissi«, kar je nekaj povsem drugega, namreč stalne cene. Vendar je tudi ta prevod pravilen glede na stvarno stanje. Saj nihče ne prodaja pod cenami, ki so najvišje dopustne.

Prodaja se zelenjava po naslednjih cenah: domači krompir 1.10 L, koleraba 1 L, rdeča pesa 1.20 L, nizki stročji fižol 1 L, visoki stročji fižol 2.50 L, novi luščeni fižol 3 L, rdeči korenček brez zelenja 2 L, rumeno korenje 0.50 L, zeljnaté glave na drobno 0.80 L, ohrovt 1 L, glavna solata 2.50 L, kumare 1.20 L, za vlaganje 3 L, oziroma 8 L, jedilne buče 0.50 L, čebula 1 L, šalota 2 L, česen 2.50 L, luščeni grah 3.50 L za liter, grah v strožu 2.50 L, špinaca 1.50 do 2.50 L, kisló zelje 3 L, kislá repa 1.50 L, domači paradižniki 3 L.

Gobe stanejo lističe 0.60 L, majhni jurčki za vlaganje 10 L, večji razviti pa 6 L. Na sadnem trgu veljajo maline za vkuhanje 3.50 L, domača jabolka prvovrstna 4 L, drugovrstna 3 L in ona za vkuhanje 1.50 L. Domače rumene slive so po 3 L in domači ringlo prav tako po isti ceni.

znana moštva v Dunaju, Regensburgu, Nürnbergu, Münchenu, Augsburgu in Firthu. Vseh pet prvih mest med desetorico sodelujočih so zasedli dunajski klubi, ki so tako pokazali veliko superiornost nad onimi iz Bavarske. — Švedi se pripravljajo na zimski sport. Švedska smučarska zveza je že določila datume za svoja državna prvenstva. 22. februarja bodo tekmovali v smuku in slalomu, 28. do 8. marca pa v teku, skokih in kombinaciji.

Dober atlet, brez posla in zaslužka, li prijel za vsako delo. Kdor bi ga mogel zaposliti — v trgovini ali podobnem — naj se blagovoljno obrni za informacije na sportnega urednika.

Iz Trebnjega

Tečaj italijanščine, ki ga vodi gosp. Ludvik Kocjančič, se bo vršil ob ponedeljkih, središčih in petkih v gostilni »Grmovšek« vsakokrat z začetkom ob pol osmih zvečer.

Prijavite pšenico. Vsi kmetovalci se opozarjajo, da je treba letošnji pridelek pšenice, soržice in rži prijaviti na posebnem obrazcu pri občini. Rok do 30. t. m. — Popravila občinskih potov. Občina Trebnje je pričela s popravili zanemarjenih občinskih potov. K tem delom so bili pritegnjeni kmetovalci, ki poto uporabljajo in ki jim je bilo odmerjeno popravilo onih najvažnejših prometnih občinskih zvez, ki po svojem značaju spadajo med občinske ceste. Tako se je pričelo s popravilom pota Rodine—Poltar—Gradišče in Dobrava—Rilpovec. Navedeni poti sta razdeljeni in so posamezni kmetovalci že pričeli s popravili njim odmerjenih delov. Mnogo gospodarjev pa je še, ki k delom, kljub javnemu pozivu občine še niso pristopili k delu in menda mislijo, da bo to delo namesto njih opravil kdo drugi. Te občina opozarja, da morajo delo pričeti in dokončati v 14 dneh, ker bo po tem roku občina proti neposlušnim postopala z vso strogostjo.

Iz Spodnje štajerske

Nesreča v Savinjskih Alpah. Uslužbenec svinčevih rudnikov v Mežici Ivan Kos se je napotil v Savinjske Alpe. Na snežišču Skute mu je pa spodrsnilo in padel je 50 m globoko, kjer je obležal težko poškodovan. Dva tovariša sta mu nudila prvo pomoč. Iz Celja so poslali rešilno ekspedicijo, ki je spravila Kosa v bolnico.

Dobro založen živilski trg v Mariboru. Mariborski živilski trg je zadnje čase zelo dobro založen. Posebno mnogo je na prodaj sočivja. Tudi zgodnjega krompirja je že dovolj na razpolago.

Jutranja svečanost mladine v Celju.

Celjska organizacija nemške mladine v štajerskem Heimabundu je priredila te dni jutranjo svečanost, ki ji je prisostvovalo tudi celjsko prebivalstvo. To je bila prva taka prireditev v Celju.

Radio Ljubljana

Nedelja, 24. avgusta 1941-XIX. 8. Napoved časa — poročila v slovenščini 9.15: poročila v italijanščini, 8.30: koncert organista Alberta Gallina, 11: peta maša iz bazilike Sv. Annuziate v Firenci, 12: čitanje in razlaga evangelija v italijanščini (p. Eusebio Zappatereni), 12.15: čitanje in razlaga evangelija v slovenščini, 12.45: simfonična glasba, 13: napoved časa — poročila v italijanščini, 13.15: komunikativna glasba stana Oboroženih Sil v slovenščini, 13.17: orkestralna glasba pod vodstvom mojstra Petraria, 14: poročila v italijanščini, 14.15: radijski orkester pod vodstvom Draga Marija Šijanica: orkestralna glasba, 14.45: poročila v slovenščini, 17.15: Anton Lap: priprava povrtine za zimo; kmetijski predavanje v slovenščini, 17.35: koncert violinista Čenda Sedlbauerja, pri klavirju prof. Marijan Lipovšek, 19.30: poročila v slovenščini, 19.45: operna glasba, 20: napoved časa, poročila v italijanščini, 20.20: komentarji iz dnevnih dogodkov v slovenščini, 20.30: koncert Ljubljanskega komornega tria: klavir Marijan Lipovšek, violina Albert Dermelj, violončelo Čenda Sedlbauer, 21: slovensko predavanje, 21.10: Mali orkester pod vodstvom mojstra Zene,

22.10: radijski orkester pod vodstvom Draga Marija Šijanica: operna glasba ob sodelovanju solistov komornega zbora, 22.45: poročila v slovenščini.

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Sobota, 23. avgusta: Filip.

Jutri: Nedelja, 24. avgusta: Jernej.

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Huzarjeva ljubezen.

Kino Sloga: Morska zvezda.

Kino Union: Zenobia.

Kino Moste: Resignacija in umirajoče plemo.

Razstava Gaspari-Dremelj-Smerdu v Jakkopčevem paviljonu odprta od 9. do 12. in od 16. do 19.

PRIREDITVE V NEDELJO

Kinematografi nespremenjeno.

DEZURNE LEKARNE

Danes in jutri: Mr. Sušnik, Marijin trg 5.

Kuralt, Gosposvetska cesta 10, in Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Mestno dežurno zdravniško službo bo opravljala od sobote do 20. do ponedeljka do 8. zjutraj mestni višji zdravnik dr. Franc Ciber, Stefanova ulica 7/L, telefon št. 36-41.

Predavanje o Cankarju v radiu

Dr. 21.15 bo predaval v radiu prof. Umberto Urbani po prvem dejanju »Lo-hengrina« o Ivanu Cankarju, največjem slovenskem pripovedniku.

Naše šole

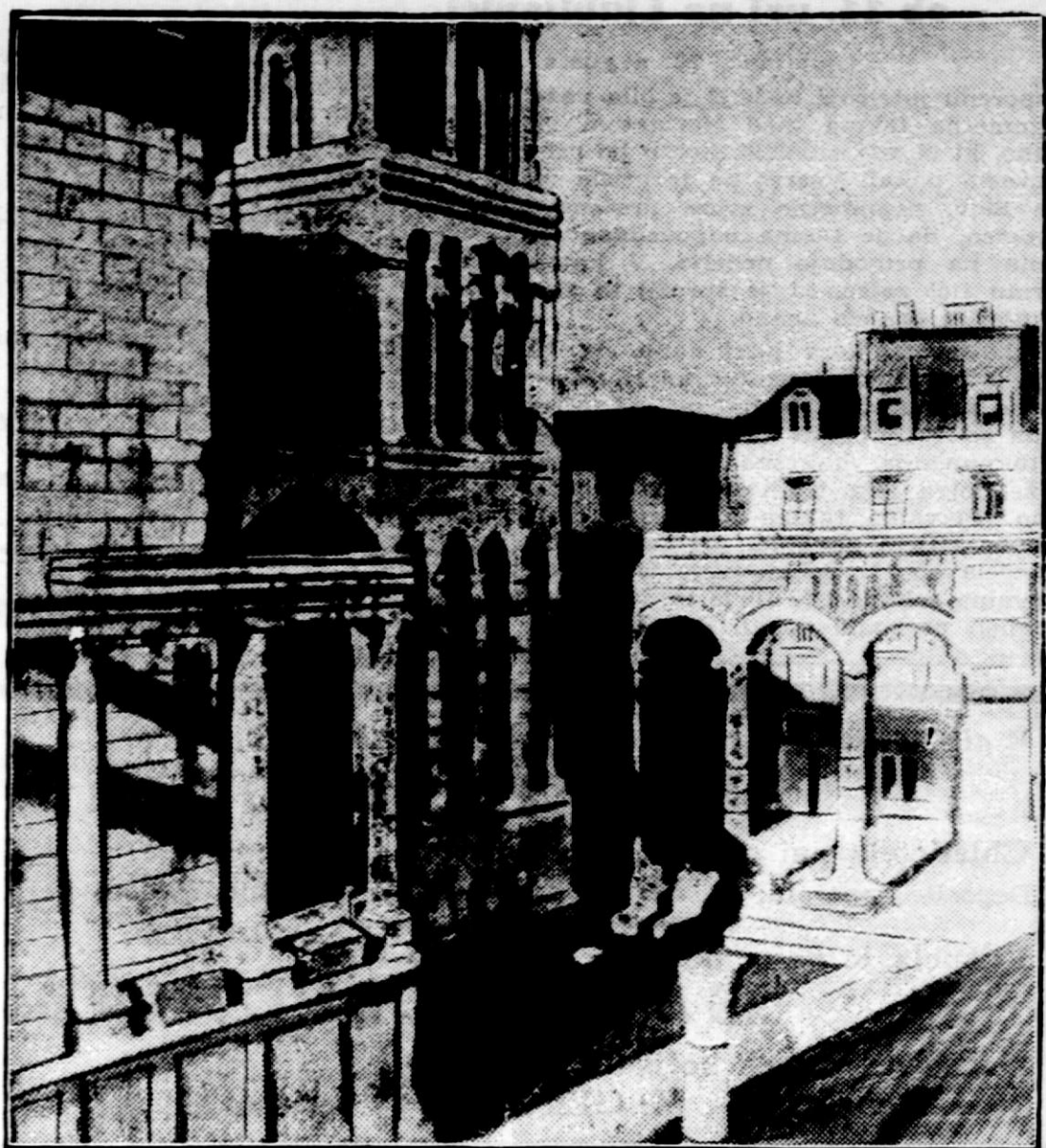
Na I. mešani meščanski šoli v Ljubljani na Viču bodo popravni izpiti dne 30. avgusta po razporedu na oglasni deski. — Vpisovanje učencev(nk) v vse razrede bo 1., 2. in 3. septembra od 8. do 12. na podlagi zadnjega šolskega izpričevala in davčnega potrdila. Za vpis v prvi razred je potreben še krstni list. V I. razred se lahko vpišejo učenci(nke) ljudske šole, ki so dovršili najmanj IV. razred brez kakšne slabe ocene. Otvoritevna služba božja bo 22. septembra in redni pouk se bo pričel 23. septembra.

— Kavnatelstvo klasične gimnazije naznanja: 1. Sprejemni izpiti bodo dne 29. VIII. ob 10. v VI. a razredu v II. nadst. I. moške gimn. v Vegovi ulici; 2. popravni izpiti dne 29. in 30. VIII. po razporedu, ki visi v veži na klasični gimnaziji; 3. vpisovanje bo a) za prvi razred dne 1. IX. od 8. do 12. in od 15. dalje v ravnateljevi pisarni na klasični gimnaziji; b) za dijake s tujih zavodov dne 2. IX. kot pod a); za zamudnike dne 3. IX. kot pod a); 4. za vse lanske dijake lanskega zavoda dne 2. IX. od 15. do 18. na I. moški gimnaziji v II. nadstropju, in sicer za II. a v II. d, za II. b v V. d, za II. c v IV. d. v I. nadstropju, za vse druge razrede v dotičnih razredih, ki so zaznamovani z desetičnimi nad vrati. — K vpisu mora prinesiti vsakdo lansko spričevalo (prvošolci dokaz o narejenem sprejemnem izpitu), prijavo, kolikovo s kolkom za 19 lir (golic pri šolskem slugu v avli) ter potrdilo od davkih, ki ne sme biti starejše od enega leta. Prvošolci novinci in učenci s tujih zavodov naj prinese še rojstni list, oni peto in sedmošolci, ki ob vpisu prekoračijo starostno mejo 17 in 19 let, pa še odlok Vis. Kom. o spregledu starosti. Ob vpisu mora plačati vsakdo 15.20 lir za zdravstveni fond, dij. knjižnico in učila ter šolnino po lestvici, ki visi v avli I. moške in v veži klas. gimnazije. Začetna sv. maša bo dne 22. IX. ob 8. v frančiškanski cerkvi, dne 23. IX. ob redni pouk. Učenci slovenskih staršev, prihajajoči s šol bivše jugoslovanske države, ki po prijavi niso mogli več obiskovati šole in tudi niso prejeli letnega spričevala, temveč imajo le ocene iz prve redovalne seje II. tečajja, se morajo vpisati v neposredni višji razred, če so dobili v tej seji samo pozitivne ocene (dobro ali več). Kdor je pri omenjeni konferenci dobil v nekaterih predmetih slabo oceno, more delati popravni izpiti iz teh predmetov. Učenci, ki ne nameravajo nadaljevati šolanja na istovrstnih šolah, in tisti, ki ne morejo dokazati ocen iz drugega tečaja, morejo delati razredni izpiti čez dotične razrede med 10. in 20. septembrom. Učenci IV. in VIII. razreda morejo delati tečajni izpiti, če dokazujejo pozitivne ocene iz drugega tečaja (prve konference), ali opravijo popravni izpiti iz onih predmetov, v katerih so dobili slabo oceno, ali pa opravijo razredni izpiti, če nimajo ocen iz prve konference II. polletja. Učenci, ki so nameravali v juniju delati privatni izpiti na šolah izven Ljubljanske pokrajine, a ga niso mogli delati zaradi višje sile, morejo po dovoljenju Visokega Komisariata delati privatne izpite v septembru. Prošnje za vse te izpite je treba kolkovati s kolkom za 3.80 lir in vložiti čim prej pri ravnatelstvu, oziroma pri Visokem komisariatu do 3. septembra. — Ravnatelstvo.

— Šola Glasbene Maticе ljubljanske, ki deluje od leta 1882. dalje in je naš najstarejši glasbenovzgojni zavod, na katerem so se šolali skoraj vsi naši priznani glasbeniki, bo sprejemala gojence za novo šolsko leto 1941

Dioklecijanova palača bo rešena

V načrtovanem cesarskem sedežu stanejo okrog 5000 Splitčanov

Dalmatinsko mesto Split je po večini vgrajeno v ogromni kompleks starih palač rimskega cesarja Dioklecijana. Te stavbe predstavljajo še zdaj najstarejši del mesta. Starim zgodovinskim stavbam je bilo pa dano skozi stoletja iz nerazumevanja čisto novo lice in prav za prav je pravi čudež, da se je ohranilo od prvotnih poslopij toliko ostankov, ki jih lahko še prav dobro spoznamo. Kar se je pa ohranilo od Dioklecijanove palače, bo mogoče povedati točneje šele ko se bodo brez sentimentalnosti lotili odstranitve vsaj tistih poznejših prizidkov, ki stare stavbe najbolj kvarijo.

To pa ni tako enostavno. Samo v notranjosti palače same prebiva v hišnih blokih, tesnih ulicah, cerkvah in samostanih, zgrajenih tu brez načrta, okrog 5000 Splitčanov. Ker je našel tu svoje zavetje tudi nekdanji ghetto, si lahko mislimo, da se bo treba v polni meri ozirati ne samo na zgodovinske stavbe, temveč tudi na zdravstvene potrebe. Niti hiše, nalepljene takorekoč na steno ob pristanišču v najtesnejši sosesčini morja, nimajo niti najprimitivnejše kanalizacije. Pri temeljiti obnovi bodo potrebna zelo obsežna dela, kajti povsod, koder so šla preko starih stavb stoletja, je bilo zemljišče okrog njih zvišano z nasipi. Tako segajo zdaj v Splitu ulice skoraj povsod do 3 m višje kakor prvotno. Tako zvana Zlata vrata, stara Porta decumana, koder vodi cesta v Solin, stoji do polovice pod zemljo. Pravdo odločilno izhodišče za podrobnosti temeljev

te obsežne stavbe se bo torej pokazalo šele po velikih izkopavanjih. Od njih se pričakuje tudi najdbe drugih umetnostnih zakladov, ki jih zdaj še zakriva splitska zemlja.

Odkopavanje Dioklecijanove palače od treh strani ne bo delalo posebnih težav. Drugače pa bo na četrti, južni strani ob pristanišču. Ta stran je namreč do polovice prvotnih sten obdana s hišami, trgovinami in skladišči. Kdor je le videl Dioklecijanovo palačo od te strani, se bo gotovo spomnil, kako pomešana arhitektonska protislovja so se nakupčila tu skozi stoletja. Prostor na južni strani je bil prvotno zazidan s cerkvami, ki so pa sčasoma razpadle. Pod staro Avstrijo so bile na tem prostoru vojne bolnice in tako je ostal ta prostor zanemarjen. Zgodovinsko najtežje bo delo na zapadni strani, kjer se tišči Dioklecijanove palače srednjeveško mesto, tako zvana »Beneški okraj« s svojimi karakterističnimi stavbami. Ob hišah, zgrajenih ob steni palače, vodi najvažnejša prometna žila mesta, in tu se bo zelo težko odločiti, kaj naj se prepusti kramponom.

Dela se prično najprej v notranjosti prvotne palače. Z odstranitvijo poznejših prizidkov in nadzidkov bo storjen poskus oprostiti peristil, sprednje dvorišče, grobnico in Aesculapov hram sedanjí tako zvaní baptisterium. Nasprotno naj bi se pa ohranile nekatere stare plemiške hiše, zgrajene v beneškem slogu, kakor tudi rojstna hiša zaslužnega splitskega župana iz preteklega stoletja Beamontija, v kateri hočejo napraviti muzej.

Treba bo torej sprostiti zrak na treh straneh prostranih zidov od zunaj, kakor tudi od znotraj, da pride palača zopet do svoje prave veljave in da bo mogoče pregled najvažnejših še ohranjenih poslopij ali še ohranjenih ostankov zgodovinskih stavb. Iz Rima so poslali v Split komisijo arheologov, zgodovinarjev in drugih strokovnjakov, da ugotove na kraju samem, kako in kaj bo treba ukreniti, da se reši Dioklecijanova palača. V Dalmaciji, zlasti pa v Splitu je bil sprejet ta ukrep z velikim zadovoljstvom. To pa odgovarja tudi želji mnogih inozemskih posetiteljev tega krasnega starega mesta. Živ je še spomin na rimskega cesarja Dioklecijana, ki je bil sam doma iz Dalmacije, in ki si je v nji tudi postavil sedež za stara leta, ko je odložil vladarske posle in se zatekel ob koncu svojega delapolnega življenja v Split. Če prištevamo še sikovitost mesta in njegovo krasno lego, ki je pač edinstvena na svetu, je razumljiva želja, da se otme zbu časa Dioklecijanova palača kot ena največjih zgodovinskih znamenitosti Italije.

Kaj nam obeta letošnji velesejem

Doslej se je prijavilo že 600 razstavljalcev — Razstavljen bo tudi poseben električni vlak

Ljubljana, 23. avgusta

Na velesejskih prostorih delajo v pospešenem tempu, da bodo novi paviljoni pravočasno dograjeni. Organizacija letošnjega prireditve je v polnem teku in že sedanjí obrisi kažejo, da bo po naklonjenem zavzemanju Visokega Komisarjata v resnici impozantna.

Do danes se je prijavilo okrog 600 razstavljalcev, ki žele sodelovati in povzdigniti letošnji velesejski prireditev. Zastopane bodo najvažnejše industrije za izdelovanje in obdelovanje kovin, tekstilije, svile, kemične in poljedelske industrije. Naval je tolikšen, da so oddani že vsi razstavní prostori. Da bi ugodili čim večjemu številu interesentov, so sklenili zgraditi še en nov paviljon.

Ministrstvo prometa pripravlja izredno zanimivost. Poslalo bo na razstavo poseben električni vlak, izdelek italijanske industrije. Vlak bo na posebej konstruiranih tirnicah stal sredi velikega paviljona. Precejšen del razstavišča je odreen manjšim obrtnim industrijskim podjetjem, kjer bodo razstavljali naši obrtniki svoje slovitve pohištvene, steklarske, keramične, železne, tapetarske in druge izdelke.

Pomembna zlasti za današnje dni in za pregled domačih sposobnosti bo poljedelska razstava. Pripravljajo jo Fašistična poljedelska zveza, Zveza poljedelskih združenj in druge kmečke organizacije. Znanstveni in poučni del pripravila kmetijski oddelek Visokega Komisarjata in bo izraz trenutnih produkcijskih možnosti naše zemlje, s posebnim oziranjem na vrtnarstvo. Poseben oddelek bo posvečen rejni domačih živali.

V poučnem oddelku bodo razstavljeni različni aparati potrebni pri živinoreji, različni načrti in modeli hlevov, gnojšč, silosnih jam, shramb za žito itd. Pažnja

bo posvečena tudi vprašanjem živalske kreme.

Zanimivo revijo bo izpopolnjevala razstava mlečnih produktov, gozdnih zdravilnih in dišavnih rastlin, kakor tudi takih, ki bi mogle služiti kot nadomestilo za čaj in kavo. Upoštevajoč važnost gob in gobarstva bo tudi temu važnemu živili dodeljen poseben oddelek razstavnega prostora.

Razen italijanskih interesentov se za naš letošnji 21. vzorčni velesejem zanimajo tudi gospodarstveniki bližnjih gospodarskih in političnih središč. Na velesejem bodo med drugimi zastopane tudi hrvaška poljedelska industrija in hrvaško trgovstvo.

Ta pregled v velikih obrisih kaže, da bo po prizadevanju Visokega Komisarjata in vseh strokovnih organizatorjev letošnja prireditev na višku in izredna privlačnost tako za kupce kakor tudi za občinstvo.

Čudni nazori o mesečini

Naši svetlikajoči se urniki in urni kazalci so imeli že davno predhodnike. Budistični menihi so podarili skoraj že pred tisoč leti cesarju kipec vola, ki se je v temi svetlikal. V Evropi je okrog leta 1600. bolognski čevljar in alkimist Cascialoro žgal na oglju barvit prašek in ves začuden je opazil, da je nastala snov, ki se v temi lečeče, če jo je prež razsvetlil. Najbrž so bili v rudnici sledovi med ali bismuta. To so bili bolognski svetlikajoči se kamni.

Poznejši alkimisti so našli druge take snovi. Vse te snovi s čudnimi lastnostmi so ljudje zelo občudovali in lastnem interesu alkimistov. Okrog njih so se pletle naj-

različnejše domneve ugibanja in trditve. Te snovi so dale tudi pobudo za novo razlago starih zagotek. Nekaj takih teorij je pojasnjevala mesečino takole: Luna je sestavljena iz svetlikajočih se snovi, ki čez dan absorbira solčno svetlobo, pomoči jo pa izloča. Poterius je pa zopet trdil, da so bile fosforescirajoče živali ustvarjene iz take gnote.

Kaj je vse bilo nemogoče

O težkih obsodbah slavnih mož, ki so jim pogosto odrekli najznamenitejše izume, bi se dala napisati debela knjiga. Najzanimivejše je, da so bili celo slavi izumitelji in pionirji bodočnosti kar nekam slepi za ideje in odkritja drugih.

Ko je Lavosier, eden izmed očetov moderne kemije, nastopil s svojim naukom, mu je zalučala Francoska akademija v obraz: »To ni mogoče!« In Lavosier je takoj sam prihitel s svojim »to ni mogoče«, ko je bila postavljena trditev, da padajo meteorji na zemljo naravnost iz vesolja. Galvani, ki je prvi opazil električni tok in našel na temelje elektrotehnike, je bil proglazen za blaženo ali oboževan. Sloveči fizik Babinet je matematično točno dokazal, da je brzjavna zveza med Evropo in Ameriko nemogoča. In prav neverjetno se nam zdi, da so celo tako trezno misleči in poguma polni sloveči izumitelji in raziskovalci kakor Gary, Lussac, Siemens in Helmholtz trdili, da je ideja letedeča stroja nemogoča in naravnost blažna.

Zoolog Brandes umri

V Dresdenu je umrl znan nemški zoolog prof. dr. Gustav Brandes, ki je bil dolga leta ravnatelj živalskih vrtov v Halle in Dresdenu. Napisal je mnogo znanstvenih del, med katerimi so znane najbolj njegove študije o dihanju ptic in o velikih opicah.

Holandska — dežela vrtov

Holandci se veliki ljubitelji narave in posebno radi imajo cvetlice

Ugodno obmorsko podnebje ni ostalo brez vpliva na sadne in cvetlične vrtove. To se vidi posebno tudi v severni Nemčiji od Essena do Hamburga, kjer te povsod v javnih nasadih in zasebnih vrtovih pozdravijo košati grmiči in šopki rholodrona drevesa araukarije in podobne redkosti, ki bi jih pri nas zaman gojili. Holandske livade so vedno skrbno pokošene in sveže kakor smaragdne preproge. Večji travniki so na eni strani ograjeni s široko živo mejo cvetočega zimzelena, med katerim je tudi mnogo drugih cebulnic, zlasti lilij in drugih na prostem prezimujocih rož. Redko kje najdemo neokusno grmičevje okrog hiš in plotov, kakor ga vidimo pogosto pri nas. Posebnost holandskih vrtov so tudi volni rezervoarji, zvezani s potočki in ribniki. Rezervoarji po nimajo cementnega dna in sten, temveč nadomestuje cement tu katraniziran papir.

Za Holandece je tudi značilno veliko zanimanje za naravo. Skoraj v vsakem večjem arhitektonsko urejenem vrtu imajo kotiček, kjer je do najmanjših podrobnosti kopirana narava. Tu rasto in cveto planinske rože, o katerih naš vrtnar zaman sanja. Znak večjega blagostanja in amaterskega navdušenja ter možnosti so rodbinski cvetličnjaki in gredice z zbirkami kaktej in orhidej ter akvarij eksotičnih ribic. Cvetličnjake in akvarije vzdajajo kar v hišo kot sestavni del stanovanjskih prostorov ali pa jih nameste v posebne prizidke. Ti kotički bujne narave dajejo holandskim domačim ognjiščem poseben čar. Holandske hiše zastorov in žaluzij sploh ne poznajo.

Delavske kolonije okrog večjih mest se vela vsega tega nimajo, in so na las podobne našim. Toda tudi te so urejene z večjim zanimanjem in ljubeznijo, tudi njim se poznajo sledovi lastnikov individualnosti. Po teh zunanjih znakih lahko rečemo, da dela holandski ljubitelji na vrtu več kakor Angleži. Z zalivanjem na Holandskem ni mnogo napornega dela, kajti odprt vodni kanal preprežajo vsi kolonijo. Med vrtni so tenišča, na katerih igrajo tenis tudi nad 50 let stare žene in moške. Tu pa tam stoji na prostem celo klavir, na katerem spremlja dekle ritmične kretanje telovadeč mladin.

Sočinja na Holandskem ne pridelujejo mnogo, pač pa Holandci zelo radi jedo plemenite vrste zgodnjega krompirja. Lepo negovani so holandski sadni vrtni, polni višenj, hrušk in sliv. Sadni vrtni imajo večinoma obliko pahijace. Po stenah mnogih holandskih hiš se vijejo veje plemenitih hrušk, segajoče od tal do strehe. Ljubezan do narave in lastnega vrta se vzbudi v mladini že v šolskih vrtovih. V Haagu imajo kolektiv otroških vrtičkov za 200 otrok. Vsak otrok ima tam okrog 40 m zemlje, ki jo pod nadzorstvom izurjenih vrtnaric sam obdelava. To zemljišče, obsegajoče 100 ha, je priključeno javnemu mestnemu nasadu. Obenem je tam moderno urejeno otroško igrišče in več sportnih igrišč. Vse naokrog pa rasto košata drevesa, ki so jih pred 30 leti tudi zasadili otroci, starši sedanje šolske mladine.

Lisztova študija o Chopinu

Franc Liszt je napisal leta 1830. študijo o Chopinu, ki je izšla v predelavi princeze Sayn Wittgesteimove. Iz Pariza poročajo zdaj, da je našel francoski glasbeni raziskovalec Prouthomme originalno Lisztovo besedilo te študije, ki bo v kratkem izdano v pariškem založništvu Correa.

Vozilo — amfibija

V Združenih državah so konstruirali novo vozilo za vožnjo po suhem in po vodi. Vozilo je narejeno iz lahkih kovin in bo služilo v prvi vrsti za reševanje utopljenec. Po suhem vozi s hitrostjo 22 do 37 km, po vodi pa 15 km na uro. Tudi če bi se koristni prostor napolnil s tremi tonami vode, bi se vozilo ne pogreznilo pod vodno gladino. Novo vozilo je konstruiral Donald Roebing iz Cloarwatera in nazval ga je aligator. Razen spodnje plošče je vse iz zlitine aluminija, medij in magnezija. Spodnja plošča in volan sta pa iz zlitine aluminija, medij, mangana in magnezija. V njem je prostora za 40 ljudi in akcijski radius znaša 600 km.

Kongresi v okviru salzburških svečanosti

V okviru salzburških slavnostnih iger sta bila letos dva pomembna kongresa: med 13. in 14. avgustom kongres vseh kulturnih referentov iz vse Velike Nemčije, od 16. do 24. avgusta pa kongres literarnih in upodabljalnih umetnikov. Kongresa umetnikov so se udeležili najodličnejši predstavniki vsega nemškega umetniškega sveta, med njimi pesnica Agnes Miguelova, pisatelj Mirko Jelusich, mnogi koroški slikarji, münchenski slikar Gulbrandson, prof. Behm in še več drugih. Na kongres je bilo povabljenih tudi pet olimpijskih zmagovalcev v znak harmonične povezanosti med kulturo telesa in kulturo duha v sedanji Nemčiji.

Nova Rodinova razstava

Nemški listi poročajo iz Pariza, da je bila v pariški »Galerie des Arts d'aujourd'hui« te dni otvorena nova razstava izbranih glavnih del Augusta Rodina. Nedavno se je vršila velika Rodinova razstava v Oranžeriji.

Argentina gradi železnice

Argentinska vlada je odobrila kredit za nadaljevanje gradnje železniške proge, vođe iz Salta v Socopha, obsejno mesto v oblasti Loandes. Z dograditvijo te železnice dobi tudi ta od kulturnih središč zelo oddaljena krajina prometno zvezo. Obenem bo pa s tem dosežena zveza na črsko železniško omrežje.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10								
11								
12								
13								
14								
15								
16								
17								
18								
19								
20								
21								
22								
23								
24								
25								
26								
27								
28								
29								
30								
31								
32								
33								
34								
35								
36								
37								
38								
39								

Pomen besed:

Vodoravno: 1. občutljiv človek, 10. naprava, 11. kljubovalen, 12. stara šara (množ.), 13. žensko ime, 14. vladar, 15. naslov neznanca, 17. površinska mera, 18. žetako, brez tega, 20. igralna karta, 22. sredi monokla, 24. loščilo, 26. pisemska krtica, 28. orožja, 30. neresničen, nestvaren, 32. orodje, 33. žensko ime, 34. velika ptica, 35. osebni zaimek, 36. del kolesa, 37. otok v Jadranskem morju, 39. označiti z nazivom.

Navpično: 1. odobriti, dati moč zakonu, 2. pristroj, 3. zdelan, utrujen, 4. delec teže, 5. izurjen, izvežban, 6. na koncu apetita, 7. tujka za ničlo, 8. žensko krstno ime, 9. špansko otočje, 16. predlog, 19. sveta knjiga za Mohamedance, 21. živinska bolezen, 23. nimfa starogrške mitologije, 25. površinska mera, 27. mešar, 29. slovenska gora, 31. pramati ljudi, 36. osebni zaimek, 38. zemljepisni pojem.

Rešitev križanke, objavljene prejšnjo soboto

Vodoravno: 1. stenogram, 9. topaz, 10. ura, 11. al, 12. Gozdar, 14. Nemanja, 16. oda, 17. Ural, 19. volnen, 22. mi, 23. potomec, 25. Lyon, 27. ara, 28. kal, 29. juri, 31. aromatika, 33. džamija, 35. Iračani, 37. ruda, 39. Anka, 40. Apatin, 42. as, 43. tir, 44. gib.

Navpično: 1. stanovalka, 2. Toledo, 3. ep, 4. naga, 5. ozon, 6. redar, 7. ara, 8. marelica, 13. njmo, 15. mal položaj ..., 18. Amerikanka, 20. non, 21. et, 24. Marjan, 26. yard, 29. Jama, 30. Atičani, 32. Marat, 34. brat, 36. jasa, 38. upi, 41. Ig.

PROKLETSTVO

DEMANTA

Roman.

Vrgel sem se kar oblečen na posteljo in skoraj takoj sem trdno zaspal, kajti razburjenje vpliva name čisto posebno. Namestu da bi mi šlo na živce, tako da bi ne mogel spati, me uspava da zaspim kakor ubit.

Cim bolj se jezim, tem trdneje spim in zaradi te srečne telesne dispozicije prenašam brez posebnih težav tudi najhujše udarce življenja. Navadno je človek slabo oborožen proti udarcem usode. Ko mu neprijetna prigoda prekriža naklepe, ali pokoplje nade, se preda brezupni, kriči, tarna, in želi si celo, da bi umrl. Jaz pa začetim najprej hud pretres, moji živci se napno do skrajnosti, toda to stanje izredne razburjenosti je samo prehodno in sledi mu globoka potrost. Nekakšna otrplost se me poloti, udje mi ohrome, otrplost mi položi na nje nekakšen blagodejni balzam in dvanaest ur ali še več spim kakor ubit. Nobene sanje, nobena mora ne moti mojega sladkega sna. Ko se prebudim, sem miren, spočit, dobre volje in zopet pripravljen za borbo. Katastrofa, ki se je bila privabila name, se zdi da je odstranjena in jaz se vprašujem, kako je mogla za hip zatemniti mojega duha.

En dan potem, ko sem bil istočasno ugotovil, da je izginila Edit in moja dva tisočaka, sem bil mirnejši kakor kadarkoli poprej.

Skrbno sem se oblekel, skuhal sem si čaj, se zleknil udobno v naslanjač in znova se je oglasila v meni zavest, da je advokat, ki oropa ljudi dediščine, da so finančniki, uničujoči male kapitaliste, da je trgovec, ki prodaja blago po trojni ceni in slepari se pri teži, da je pokvarjenec, ki se oženi z dekletom zaradi njene dote, da je poslanec, ki zlorablja svoj poslanski mandat za umazane in sleparkske kupčije, da so vsi ti ljudje enako vredni obsodbe, kakor tolovaj, ki je ukradel v Louvru kronski demant.

S pomočjo Regenta, ki ga imam tu v žepu, se bom lahko kmalu zatekel v »silno mesto bogastva« in postal enak onim malo priporočila vrednim poedincom, ki sem jih prav kar omenil.

Bilo mi je rečeno, da tehta Regent 136 karatov ali 28 gramov — in da ga cenijo na 12 do 15 milijonov frankov. Bila bi zares ironija usode, če bi ne stopil v pokoj najmanj z dvema milijonoma. Moje pretenzije niso velike... dva skromna milijona mi zadostujeta...

Kakšna goska je ta Edit! In kako bo obžalovala svojo vrtoglavoost, ko bo zvedela, da živim v Londonu, če že ne razkošnega pa vsaj dovolj zavidanja vredno življenje!...

Edita bo gotovo poskusila znova zbližati se z menoj, in kolikor jo poznam, ji ne bo težko pripraviti me do tega, da ji bom odpustil. Mož, ki sem jaz, lahko odpusti grehe bližnjemu in tatvina,

ki jo je zagrešila Edit, je bila v mojih očeh samo nedolžen grehec. To dejanje samo po sebi me nikakor ni razburjalo... očital sem tej kosi samo to, da ga je storila v času, ko sem potreboval vsa svoja sredstva, da bi končno položil temelje svojega bogastva.

Vedel sem, da bom jaz, ki sem imel milijone v žepu, prisiljen preskrbeti si nekaj denarja, zagrešiti eno tistih nedolžnih tatvin, ki so pogosto nevarnejše od velikih vlovov.

Izpostavil sem se ne samo nevarnosti, da bom aretiran, temveč da za vedno izgubim demant, ki sem si ga bil tako težko priboril.

Razmišljajoč o vseh teh malo razveseljivih izgledih sem prebiral listek, ki sem si bil po prihodu v Pariz zabeležil nanj razna »podjetja«, ki bi jih lahko tvegali bodisi pri industrijskih ali pa pri zasebnikih in ki so nalagala »delavcu« čim manjši rizik.

Mi tolovaji smo navadno bolj informirani, kakor ljudje mislijo. Prazno besedičenje ali novinska raca je nam pogosto važna pobuda. Naj omenim samo en primer izmed stotih. Nekaj dni prej sem čital v nekem listu, da je neki Benoni, zasebnik, stanujoč na bulvarju de Courcelles 210 pozabil v taksiju aktovko, v kateri je bilo 72.000 frankov v bankovcih in šofer, pošteni Augernanec mu je aktovko prinesel nazaj.

Ta sama po sebi običajna vest je obrnila nase mojo pozornost. Istrigal sem jo iz lista in spravil izrezek v svoj notes. Tisti hip nisem mislil na to, da bi to vest izkoristil, ker sem imel v mislih drugi

načrt in se nisem ukvarjal s tako malenkostjo. Toda zdaj, ko me je ta mrha Edit pripravila do tega, da moram zopet delati »na drobno« sem jel proučevati Benonijevo afero.

Po mojem mnenju je zasebnik, ki se vozi po mestu z 72.000 franki v aktovki, tolovaju naravnost imeniten plen. Razmišljajoč o tem sem prišel do dokaj točne razlage psihologije v Benonijevem primeru. Gotovo je bil to mož, ki se je pečal z velikimi kupčijami: kupovati je moral proti gotovini in tako tudi prodajati. Zato je gotovo imel pri sebi mnogo denarja. Njegove kupčije so se najbrže nanašale na dragocene, morda na umetniške predmete. Bil je bodisi amater ali trgovec. Zdelo se mi je verjetneje, da je amater, kajti trgovec je navadno previden in nezaupljiv. Trgovec bi ne pozabil v taksiju bankovcev polne aktovke. Samo amater more biti tako raztresen.

V.

Presenečenje, ki z njim nisem računal

Bilo je nujno potrebno zanimati se za tega Benonija, ki se mi je zdel »dobro podjetje« kakor pravimo tolovaji v svojem žargonu.

Odšel sem torej na bulvar de Courcelles, tam sem previdno povprašal po hišnici in ugotovil, da so bile moje domneve malone točne.

Ta Benoni je bil trgovec s starinskimi dragocenostmi. Veljal je za zelo bogatega, toda nekoliko čudakega moža in njegovo čudaštvo je slovelo.